

Deutscher Planungsatlas. Band II: Niedersachsen und
Bremen. Band III:
Schleswig-Holstein. Band IV: Land Hessen. Band V: Bayern.
Akademie
für Raumforschung und Landesplanung. Hannover 1960-61.

Geografisk Tidsskrift, Bind 63 (1964)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0063-PDF/gto_0063_70754.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=70754>

pdf genereret den : 22/5-2008

beretninger om interessante begivenheder, naturfænomener, seværdigheder og kendte personer fra den pågældende egn. Desuden nogle små bemærkninger i randen med en særlig sats, i hvilken man i en enkelt koncentreret sætning har fremhævet et eller andet karakteristisk navnlig i befolknings- og erhvervsmæssig henseende. Også her møder man et illustrationsmateriale, men af anden art end det i 1. bind gængs. Små diagrammer, lodrette luftfotograferinger med beskrivelser, ikke i pragtudførelse som i 1. bind, eller i hvert fald kun undtagelsesvis, men små, veludførte illustrationer af topografisk interesse. Man har her med andre ord søgt at tilvejebringe en topografisk håndbog over Norge, delvis efter principper der ligner en del af det i TRAP: Danmark givne stof, nemlig selve den topografiske, statistiske del af sognebeskrivelsen.

4. bind er måske det, som faggeograferne stærkest vil interessere sig for. Det indeholder nemlig et nyt kortmateriale, delvis på grundlag af en ny opmåling af Norge. Dette er sket i samarbejde mellem Norges Geografiske Opmåling og Army Map Service i Washington. Den tekniske udførelse er foregået ved Esselte i Stockholm, og resultatet er et alment kort over Norge bestående af 29 blade i målestokken 1:400.000, højdekurver med 100 m æquidistance og skyggelægning til fremhævelse af terrænforskellighederne. Farvevalget er smagfuldt og vel disponeret. Man finder desuden en række specialkort over vigtige egne i målestokken 1:150.000. Denne del af værket vil blive stærkt anvendt og utvivlsomt i de kommende år blive benyttet som håndatlas over Norge.

Bagved dette storværk ligger et meget omfattende samarbejde mellem personer og institutioner. Man har bestræbt sig for så godt gøreligt at få verificeret alle lokaloplysningerne, en opgave, som enhver redaktør af et topografisk værk med angst og bæven går til. I teknisk henseende står værket overordentlig højt. I 1. bind anvendes en tospaltet, åben og meget let læselig tekstfremstilling, i bind 2 og 3 en firespaltet, langt mere kompliceret form med en stærkt varieret typografi, og endelig har man i bind 4 en offsetfremstilling af kortene og af det store navnerregister, der afslutter 4. bind.

Der er al grund til at lykønske norsk geografi og samfundsvidenskab til dette fornemme værk og ligeledes at rette en tak til Cappelen's forlag for denne modige indsats i nordisk bogudgivelse. Man har på én gang fået et pragtværk, et topografisk opslagsværk og et helt nyt kortværk, og dette er en ret usædvanlig begivenhed.

Niels Nielsen.

Deutscher Planungsatlas. Band II: Niedersachsen und Bremen. Band III: Schleswig-Holstein. Band IV: Land Hessen. Band V: Bayern. Akademie für Raumforschung und Landesplanung. Hannover 1960-61.

Det er hensigten i denne serie at udsende ni store kortværker, hver dækkende et hovedområde, i reglen et „Land“. Man tilstræber at gennemføre en fælles plan, men dog således, at man tager ret vidtgående hensyn til de særegne faktorer i hver enkelt region. Hele værkets tilrettelæggelse og udgivelse er foranstaltet af Akademie für Raumforschung und Landesplanung i Hannover, men hvert enkelt bind er udarbejdet af det pågældende land som officiel publikation og i samarbejde mellem lokale institutioner og personer og centralledelsen i Hannover.

Hovedvægten i et Planungsatlas bliver ganske naturligt behandlingen af befolknings- og erhvervsforhold med hensyntagen til grundlæggende naturgeografiske forhold. Grundmaterialet er i de fleste tilfælde det mest detaljerede statistiske stof fra byområder og landkommuner, som på kortene kan lokaliseres, idet de enkelte Gemeinder er angivet med et nummer. Kortene behandler i reglen tidsrummet mellem 1939 og 1956. Man har på denne måde fået et højt interessant materiale til studium af de mange befolkningsmæssige og bebyggelsesgeografiske følger af krigens og efterkrigstidens omvæltninger. Visse hovedtræk er umiddelbart iøjnefaldende. Således præges perioden 1939-50 af en stærk tilbagegang i storbyernes befolkningstal og en voldsom tilvækst i landdistrikterne. For perioden 1950-56 møder man imidlertid en modgående bevægelse, nemlig en bortvandring fra de midlertidigt overbefolkede landdistrikter, en tilbagevandring til storbyerne og en fremkomst af nye agglomerationer. Lokaliseringen af disse er navnlig bestemt af storbyernes randområder, de nye industrielle centre og iøvrigt et stort antal sekundære bydannelser, ofte beskedne provinsbyer, som af en eller anden grund gribes af den industrielle ekspansion. Det stærkeste billede af disse begivenheder får man måske af bind III, Schleswig-Holstein, hvor evakueringer navnlig af Hamburg og Kiel, indvandringen af „Heimatvertriebene“ og den efterfølgende bortvandring er særdeles dramatisk. Den i de foreliggende Atlasbind givne fremstilling er så konkret og i al sin nøgternhed så gribende, at man næsten ikke kan forlade disse kortblade.

Statusopgørelse for landbrug, industri, trafik, handel, almen økonomi, offentlig virksomhed og finansvæsen, kulturelle og sociale forhold o.s.v. er givet særdeles detaljeret, men det er ikke helt let at vurdere realiteterne i sammenhængen mellem „folkevandringerne“ og den nye tids ændrede mønster for produktion, bebyggelse og sociale forhold. Man må i så henseende med den største interesse imødesee de kommende bind, måske især bindet Nordrhein-Westfalen, hvor man har grund til at vente noget helt usædvanligt i fremstillingen af kulturgeografisk dynamik. Det her foreliggende rige materiale vil uden tvivl blive udnyttet praktisk og administrativt, men vil desuden finde anvendelse også i den internationale forskning og planlægning, ganske uanset i hvilket omfang det vil blive muligt at indføre eller nå til analogier mellem tyske landområder og andre regioner i verden. En helt anden sag er spørgsmålet om dette stofs inddragelse i de forskellige trin af uddannelse og folkelig kundskab. Dette er et spørgsmål, som vedrører ikke blot den tyske forbundsrepublik, men hele Vesteuropa, og man kunne tilføje hele den civiliserede verden. Det burde gå således, at kundskaben om udviklingen i Vesteuropa i skæbneperioden 1939-64 kunne indgå som alment eje ikke blot for fagfolk, men også for langt videre kredse.

Niels Nielsen.

Atlas der Deutschen Agrarlandschaft. Herausgegeben von Erich Otremba. Erste Lieferung. Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1962. 12 kortblade med tekst. 40 x 55 cm. 50 DM.

Landbrugsgeografiske studier har gamle traditioner i Tyskland. Th. Engelbrechts arbejder fra begyndelsen af dette århundrede blev således videreført af A. Rühl og L. Waibel samt i de seneste år af en lang række